

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 7 (174) липень 2019

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал внесено в оновлений перелік фахових видань з педагогічних наук рішенням Агестаційної колегії Міністерства освіти і науки України (наказ №1328 від 21.12.2015 р.)

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №12270-1/154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 (Print)

ISSN 2617-0825 (Online)

“Молодь і ринок” індексується у таких базах даних: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **Index Copernicus** (ICV 2016: 49.83; ICV 2017: 63.05). З червня 2013 року журнал співпрацює з **Академією Полонійною у Ченстохові, Польща**.

Шеф-редактор

Надія СКОТНА, *д.філос.н., професор*

Головний редактор

Наталія ПРИМАЧЕНКО, *к.пед.н., член Національної спілки журналістів України*

Редакційна колегія:

Надія СКОТНА, *д.філос.н., професор*

Фабіан АНДРУШКЕВИЧ, *д.пед.н. (Польща)*

Микола ЄВТУХ, *д.пед.н., професор, академік НАПН України*

Ірина ЗВАРИЧ, *д.пед.н., старший науковий співробітник*

Володимир КЕМІНЬ, *д.пед.н., професор*

Микола КОРЕЦЬ, *д.пед.н., професор, академік АН ВО України*

Анджей КРИНЬСЬКІ, *к. прелат, проф. др. (Польща), академік АН ВО України*

Іван МИХАСЮК, *д.е.н., професор, академік*

Леонід ОРШАНСЬКИЙ, *д.пед.н., професор*

Олег ПАДАЛКА, *д.пед.н., професор, академік АН ВО України*

Микола ПАНТЮК, *д.пед.н., професор*

Інна РОМАЩЕНКО, *к.пед.н.*

Олег ТОПУЗОВ, *д.пед.н., професор*

Марія ЧЕПІЛЬ, *д.пед.н., професор, академік АН ВО України,*

Заслужений діяч науки і техніки України

Олександр ШПАК, *д.пед.н., професор, академік АН ВО України*

член Національної спілки журналістів України

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., (068) 502-45-49; e-mail: vachevsky@meta.ua; веб-сайт: <http://mr.dspu.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету (протокол №7 від 27.06.2019 р.)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція приймає замовлення на випуск тематичного номера або окремого розділу за кошти замовника.

Редакція приймає замовлення на розміщення реклами.

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Підписано до друку 29.07.2019 р. Ум. друк. арк. 19,00.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 100 прим. Формат 60 x 84 1/8. Гарнітура Times New Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі “ШВИДКОДРУК”

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Данила Галицького, 1

тел.: (0324) 41-08-90

Молодь і ринок

№7 (174) липень 2019

ЗМІСТ

Оксана Микитюк, Андрій Зачепа, Галина Никитюк Шляхи використання компетентнісного підходу у процесі навчання студентів-магістрів у закладах вищої освіти.....	6
Наталія Мукан, Ірина Миськів, Олександра Кухтяк Знаннево-змістова компонента готовності фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи до професійної діяльності.....	11
Руслан Кравець Роль іноземної мови в процесі інтернаціоналізації закладів вищої освіти.....	17
Леонід Оршанський Естетична культура майбутніх фахівців у галузі дизайну: сутність та структура.....	23
Ірина Зварич Формування професіоналізму майбутніх лікарів США (зарубіжний досвід).....	29
Наталія Жорняк Міжнародний досвід освітніх програм для корінних народів.....	36
Григорій Коссак, Микола Шпек, Ярослава Павлишак, Інеса Дрозд Формування дослідницьких компетентностей в студентів у процесі діяльності на навчально-дослідній ділянці.....	41
Наталія Шемигон Організація адаптивного інклюзивного простору у закладах вищої освіти.....	46
Тетяна Гурова, Тетяна Рябуха, Наталя Гостіщева Медіаосвітні технології як засіб формування англомовної комунікативної компетентності студентів-філологів.....	51
Василь Кизенко Феномен соціальної сфери як детермінанта процесу формування і реалізації змісту курсів за вибором для учнів старшої школи.....	56
Тетяна Гердова, Вікторія Міглицька, Євгенія Черняк Фортепіанна ансамблева музика В. Птушкіна як предмет вивчення на факультетах мистецько-педагогічного спрямування.....	62
Ірина Мицишин, Христина Калагурка Професійна компетентність сучасного менеджера освіти.....	67
Катерина Івахова Композиторська творчість народного артиста України Миколи Балеми.....	72

Олег Маслій Методи активізації навчання в системі професійної підготовки офіцерів ракетно-артилерійського озброєння...76	76
Галина Задільська Сучасні педагогічні технології формування фонетичної компетенції студентів-філологів ЗВО в умовах комунікативно-орієнтованого навчання англійської мови.....84	84
Марія Винарчик Міжкультурний діалог у контексті Білої книги ради Європи.....88	88
Алла Ревть, Орест Гук Арт-терапія у соціально-реабілітаційній роботі з дітьми з особливими потребами.....93	93
Оксана Бобечко, Андрій Куропась Модест Менцинський – штрихи до творчого портрета (за матеріалами епістолярної спадщини).....98	98
Світлана Булавенко Особливості освітньо-інформаційного простору для формування соціальної активності учнів у закладах загальної середньої освіти.....104	104
Юлія Рябова Основи та принципи професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі.....110	110
Ірина Западинська Самоосвіта викладача іноземних мов в умовах інформатизації сучасного суспільства.....115	115
Юлія Колісник-Гуменюк Креативність як процес творчості, самовираження та самоствердження особистості.....120	120
Ольга Колодницька Використання педагогічного тренінгу в процесі стимулювання професійного саморозвитку майбутнього вчителя-гуманітарія.....124	124
Неллі Бондаренко Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання.....130	130
Наталія Науменко Інфографіка як метод активізації пізнавальної діяльності магістрів освітніх, педагогічних наук.....136	136
Вікторія Бондаренко Демократія та вища освіта у США: історико-педагогічна проблема.....140	140
Сергій Волошинов Структура професійної компетентності майбутнього морського фахівця.....147	147
Світлана Мудра Фортепіанний романс: особливості жанрової стилістики.....153	153
Галина Лотфі Гаруді Політика управління освітою України та Великої Британії.....157	157
Галина Колесник Соціально-психологічні умови успішної адаптації першокурсників до навчання у закладах вищої освіти...162	162
Марія Мартянова Вплив представників класичної філософії на педагогічні методи Алена.....166	166

Youth & market

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

№7 (174) July 2019

Published since February 2002

UDC 051 The magazine included in the updated list of specialized pedagogical editions by decision of Certifying of the Ministry of Education and Science of Ukraine (the order №1328 21.12.2015)

Founder and published: Drohobych State Pedagogical University by I. Franko
Ivan Franko, 24 Str., Drohobych, Lviv region, Ukraine 82100
The journal is registered in the Ministry of Justice of Ukraine
Published State registration license:
Series KB № 12270 – 1154 IIP since 05.02.2007

ISSN 2308-4634 (Print) “Youth and market” is indexed in such databases: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **Index Copernicus** (ICV 2016: 49.83; ICV 2017: 63.05). Since June 2013 Journal is cooperating with **Academy Poloniyna in Chenstokhov Poland**

Chief Editor:

Nadia SKOTNA, Dr. Sc. (Philosophy), Prof.

Head Editor:

Natalia PRYMACHENKO, Ph. D. (Pedagogic), Member of National Union of Journalists

Editorial Board:

Nadia SKOTNA, Dr. Sc. (Philosophy), Prof.
Fabian ANDRUSHKEVYCH, Dr. Sc. (Pedagogic), (Poland)
Mykola YEVTUKH, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukrainian NAPS
Iryna ZVARYCH, Dr. Sc. (Pedagogic), Senior Research Officer
Volodymyr KEMIN, Dr. Sc. (Psychology), Prof.
Mykola KORETS, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukraine ASHE
Andrzej KRYNSKI, Dr. Sc. Msgr. Prof. (Poland) Academic of Ukraine ASHE
Ivan MYKHASYUK, Dr. Sc. (Economics), Prof. Academic
Leonid ORSHANSKIY, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof.
Oleh PADALKA, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukrainian ASHE
Mykola PANTYUK, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof.
Inna ROMASHCHENKO, Ph. D. (Pedagogic)
Oleh TOPUZOV, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof.
Maria CHEPIL, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukrainian ASHE,
Honoured Worker of Science and Technology of Ukraine
Oleksandr SHPAK, Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukrainian ASHE,
Member of Ukrainian NUJ

Editorial office: Ukraine 82100, Lviv region, Drohobych, Ivan Franko, 24 str,
Tel. (068) 502-45-49; e-mail: vachevsky@meta.ua; website: <http://mr.dspu.edu.ua>

Recommended for publication by Academic Council of Drohobych State Pedagogical University
(protocol № 7, 27.06.2019)

Links to the publication of “Youth and market” obligatory

Edition takes orders to produce thematic issue or separate part at the expense of customer.
Edition takes orders to advertising.
Edition reserves the right to shrink and correct the matter. Articles signed by author express their own point of view.
Authors of publications are responsible for the accuracy of facts, quotations, private names, geographical names, statistics etc.

Signed to print 29.07.2019
Offset paper. Offset print. Edition of 100 copies. Size 60 x 84 1/8. Letter Times New Roman
Printed in the printing firm “Shvydkodruk” (“FastPrint”)
Danylo Halytsky str., 1, Drohobych, Lviv Region 82100
tel.: (0324) 41-08-90.

YOUTH & MARKET, 2019

Youth & market

№7 (174) July 2019

CONTENTS

- Oksana Mykytyuk, Andriy Zachepa, Halyna Nykytyuk**
Ways of using the competency-based approach in the process
of master's students training in a higher educational institution.....6
- Nataliya Mukan, Iryna Myskiv, Oleksandra Kukhtyak**
Knowledge and essence component of readiness the specialist in information,
library and archival affairs for the professional activity..... 11
- Ruslan Kravets**
The role of a foreign language in the process of internationalisation of higher education institutions.....17
- Leonid Orshanskiy**
Aesthetic culture of future professionals in the design industry: essence and structure.....23
- Iryna Zvarych**
Forming professionalism of the USA future physicians (foreign experience).....29
- Nataliya Zhornyak**
International practice of implementing educational programs for indigenous people.....36
- Hryhoriy Kossak, Mykola Shpek, Yaroslava Pavlyshak, Inesa Drozd**
Formation of students' research competences during the activity at an educational research plot.....41
- Nataliya Shemyhon**
Organization of adaptive inclusive space in higher education institutions.....46
- Tetyana Hurova, Tetyana Ryabukha, Nataliya Hostishcheva**
Media-educational technologies for forming English communicative competence of students-philologists....51
- Vasyl Kyzenko**
Phenomenon of the social sphere as determinant of the process
of formation and realization of the content of elective courses for upper secondary school pupils.....56
- Tetyana Herdova, Viktoriya Mitlytska, Yevheniya Chernyak**
Piano and ansamble music by V. Ptushkin as a subject of study in art pedagogical faculties.....62
- Iryna Myshchyshyn, Khrystyna Kalahurka**
Professional competence of a modern manager of education.....67
- Kateryna Ivakhova**
Composer work of folk artist of Ukraine, Mykola Balema.....72
- Oleh Masliy**
Learning activation methods in the system of professional training of the officers of missile and artillery armament....76

Halyna Zadilska

Modern pedagogical technologies of phonetic competence formation of university students of linguistic departments according to communicative-oriented teaching approach.....84

Mariya Vynarchyk

Intercultural dialogue in the context of White book of the Council of Europe.....88

Alla Revt, Orest Huk

Art therapy in social rehabilitation work with children with special needs.....93

Oksana Bobechko, Andriy Kuropas

Modest Mentsynskiy – strokes to the creative portrait (based on the materials of the epistolary heritage).....98

Svitlana Bulavenko

Features of educational-informational space for formation of social activity of teachers in general education establishments...104

Yuliya Ryabova

Foundations and principles of future social workers training to the professional activity in the multinational environment...110

Iryna Zapadynska

The self-education of pedagogical worker of foreign language in the conditions of information of modern society.....115

Yuliya Kolisnyk-Humenyuk

Creativeness as a process of creativity, self-expression and self-approval of personality.....120

Olha Kolodnytska

Use of pedagogical training in process of professional self-development of future teacher of humanities....124

Nelli Bondarenko

Storytelling as a communication trend and a method of teaching all subjects in school.....130

Nataliya Naumenko

Infographics as a method for cognitive activity activation of masters of education, pedagogy sciences.....136

Viktoriya Bondarenko

Democracy and higher education in the USA: historical and pedagogical problem.....140

Serhiy Voloshynov

The structure of the future marine specialist's professional competence.....147

Svitlana Mudra

Piano romance: features of the genre stylistics.....153

Halyna Lotfi Ghahrodi

Educational management policy of Ukraine and Great Britain.....157

Halyna Kolesnyk

Socio-psychological adaptation of the first-year students to university life.....162

Mariya Martyanova

The influence of representatives of classical philosophy on Alain's pedagogical methods.....166

УДК 378:881.111.1

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.176043>

Руслан Кравець, доктор педагогічних наук,
старший викладач кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРОЦЕСІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано доцільність інтернаціоналізації вітчизняних закладів вищої освіти й розкрито роль іноземної мови в цьому процесі. Окреслено чотири основні обґрунтування інтернаціоналізації: академічні, соціокультурні, політичні й економічні. Презентовано авторське визначення поняття “інтернаціоналізація”. Описано вплив інтернаціоналізації на конкурентоспроможність українських ЗВО й професійні ризики, пов’язані з низькою якістю мовної підготовки. Досліджено нормативну документацію у сфері розвитку та реформування вищої освіти. Проаналізовано й деталізовано основні зміни процесу інтернаціоналізації в Україні, які мали місце з 2015 по 2019 роки.

Ключові слова: інтернаціоналізація; вища освіта; міжнародне співробітництво; іноземна мова; мобільність; Болонський процес; Загальноєвропейські рекомендації.

Лит. 14.

Ruslan Kravets, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Senior Lecturer of the Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnytsya National Agrarian University

THE ROLE OF A FOREIGN LANGUAGE IN THE PROCESS OF INTERNATIONALISATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The expediency of internationalisation of domestic higher education institutions and the role of a foreign language in this process have been substantiated in the article. Four main justifications of internationalisation have been outlined: academic, socio-cultural, political and economic. Relevant trends in internationalisation of higher education in European countries have been determined, the aspects of the university activities in the development and implementation of the internationalisation strategy have been studied. The factors that determine its successful implementation and factors that hinder this process have been identified. The author's definition of the notion “internationalisation” has been presented. The impacts of internationalisation on the competitiveness of Ukrainian HEIs and the professional risks related to the low language proficiency have been described. The role of the university's language policy in implementing the strategy of internationalisation has determined. Regulatory documentation in the field of development and reformation of higher education has been researched. The main changes of the process of internationalization in Ukraine, which took place from 2015 till 2019, have been analysed and detailed. The preconditions of reforming the methods of the English language teaching have been considered. The methodology of internationalisation of higher education at foreign language classes has been proposed. It has been concluded that the process of internationalisation, the main objective of which is to improve the quality of education and research activities, has become the strategic mainstream of HEIs' activities. As a result, great attention is being paid to support the provision of pedagogical conditions of forming all students' intercultural competencies. The outcomes of the empirical research indicate that the key directions of the universities' activities in the context of internationalisation are the development of students' academic mobility, the establishment of joint educational programmes with foreign HEIs, the development of international research activities.

It has been found out that the main factors which stimulate these processes are the development and monitoring of the internationalisation strategy implementation. The challenges of this strategy implementation, like before, are of a financial nature and are related to the low level of foreign language proficiency and insufficient motivation of students and teachers to participate in academic mobility programmes and international research projects.

Keywords: internationalization; higher education; international cooperation; foreign language; mobility; Bologna Process; Common European recommendations.

Постановка проблеми. Інтернаціоналізація закладів вищої освіти в Україні є відносно новим феноменом, який сьогодні динамічно розвивається завдяки еволюційним академічним, соціокультурним, економічним і політичним факторам. Ці фактори набувають різних рис залежно від географічного регіону, закладу вищої

освіти та конкретної освітньої програми. Єдиної універсальної моделі інтернаціоналізації закладів вищої освіти не існує. Підходи до інтернаціоналізації різняться, що пояснюється відмінностями в методах реалізації стратегії вищої освіти, різною результативністю роботи професорсько-викладацького складу, неоднаковим

творчим потенціалом викладачів кафедр і структурних підрозділів, їхнім бажанням запроваджувати інноваційні технології навчання у навчальний процес. Вивчення національних стратегій інтернаціоналізації вищої освіти в Україні й за кордоном дає підстави розглядати її як засіб підвищення якості професійної підготовки.

Сучасні українські ЗВО не залишаються осторонь процесів інтернаціоналізації. Реагуючи на запити викладачів та студентів, вони шукають можливості для налагодження міжнародного співробітництва, введення інтернаціоналізації до стратегії освітнього розвитку й залучення нових ресурсів і партнерів. Як наслідок, керівництво університетів прагне розробити системні інституційні інструменти підтримки інтернаціоналізації. Розширювати інтернаціоналізацію спонукає низка факторів, серед яких можна виокремити потребу в отриманні доступу до передових знань, нових можливостей з метою розвитку навичок міжкультурної взаємодії та вибудовування партнерських відносин, потреби у зміцненні громадянського суспільства, підготовці спеціалістів, здатних працювати в умовах глобалізації, підвищенні репутації ЗВО тощо.

Прихильники інтернаціоналізації ЗВО керуються певними мотивами: викладачі й науковці зацікавлені відкрити нові можливості для проведення наукових досліджень, удосконалити виробничу практику, професійну майстерність та компетентність відповідно до загальноєвропейських стандартів, здобути передовий міжнародний досвід; студенти – підвищити рівень міжнародної мобільності, отримати стипендіальну підтримку та гарантію працевлаштування; керівники ЗВО – залучити додаткове фінансування, підвищити конкурентоздатність своїх випускників та репутацію університету на глобальному рівні.

До основних перешкод здійсненню успішної інтернаціоналізації ЗВО можна віднести недостатній обсяг інформації, фінансування, відмінності в організації педагогічного процесу та навчальних планів, але найбільшою перешкодою вважають мовний бар'єр.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Окремі аспекти інтернаціоналізації змісту вищої освіти на заняттях з іноземної мови знайшли своє відображення у наукових працях Р. Болайто, А. Вербицької, Р. Веста, Н. Гаврилюк, Ю. Гришук, М. Дебич, О. Нітенко, Н. Тимошук та інших. Однак різноманіття підходів до трактування інтернаціоналізації та розроблення механізмів упровадження її в навчальний процес закладів вищої освіти різняться й не вносять чіткості в розуміння її сутності, що обумовило **мету статті:**

обґрунтувати доцільність інтернаціоналізації вітчизняних закладів вищої освіти й розкрити роль іноземної мови в цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. Щоб зрозуміти, чому багато закладів вищої освіти прагнуть до інтернаціоналізації, необхідно дослідити її обґрунтування та головні аспекти. Обґрунтування можна схарактеризувати як мотивацію для інтеграції міжнародного аспекту в галузь вищої освіти. Здійснивши аналіз останніх публікацій [1 – 7; 13], ми дійшли висновку, що існує чотири основні обґрунтування інтернаціоналізації: академічні, соціокультурні, політичні й економічні. Академічне обґрунтування охоплює міжнародний аспект викладання й проведення наукових досліджень, розширення академічного горизонту, підвищення якості освіти відповідно до міжнародних академічних стандартів, спеціалізацію та рейтинг, організацію педагогічного процесу. Соціально-культурне обґрунтування ґрунтується на національній та культурній ідентичності, становленні громадянської свідомості й примирення, соціальному та суспільному розвитку міжкультурного розуміння. Політичне обґрунтування включає іноземну політику, національну безпеку, технічну допомогу, мир і взаємне розуміння, національну та регіональну ідентичності. Економічне обґрунтування базується на економічному зростанні й підвищенні конкурентоспроможності, розвитку ринку праці й створення фінансових стимулів для установ й урядів [3, 5 – 6].

Інтернаціоналізація ЗВО – це процес створення нового міжнародного освітнього середовища, де найбільш ефективно можна реалізовувати національні інтереси не лише самих учасників цього процесу, але й здійснюватися спільні пошуки вирішення нагальних проблем усього людства. Інтернаціоналізація освіти спонукає до визнання культурного плюралізму, інтенсивного діалогу культур, формування полікультурної компетентності, виховання толерантного відношення до інших народів та країн. Її розглядають як орієнтований на майбутнє процес, що дозволяє університету досягнути інтердисциплінарного й мультипросторового лідерства, змінити внутрішню динаміку, налагодити зв'язки із зарубіжними партнерами та повністю адаптуватися до постійно змінного полікультурного середовища. Важливою ознакою інтернаціоналізації освіти є зростання чисельності іноземних студентів. Наявність іноземних студентів у ЗВО – це показник інтеграційного розвитку вищої освіти держави, який свідчить про високий рівень якості освітніх послуг, престиж університету й визнання країни на світовому ринку освітніх послуг [3, 101].

Результативність інтернаціоналізації ЗВО в Україні тісно пов'язана з усуненням недоліків професійної підготовки студентів до здійснення іншомовної комунікації (недостатня спрямованість навчання на виховання білінгвальної особистості; низький рівень мотивації студентів вивчати іноземні мови та налагоджувати міжкультурну взаємодію; недостатнє використання інноваційних методів навчання; нечітке усвідомлення ролі інтернаціоналізації в духовному й інтелектуальному саморозвитку особистості), що дозволило детермінувати педагогічні заходи, спрямовані на вдосконалення іншомовних знань, умінь та навичок, як-от: дискусії, дидактичні, ділові, імітаційно-рольові ігри, проблемні лекції, лекція-діалог, лекція-консультація, лекція-візуалізація, вікторини, KBK творчості, ток-шоу, "круглі столи", "мозковий штурм", мовне портфоліо, інтерпретації творів, імпровізації, написання власних творчих проєктів, презентації тез доповідей, прес-конференції тощо [5].

Ми погоджуємося з Н. Тимошук, що сьогодні професійно спрямоване навчання іноземній мові в контексті інтернаціоналізації ЗВО важко уявити без використання спеціальних комп'ютерних програм для розвитку й вдосконалення іншомовних знань, умінь і навичок студентів. Науковець класифікує програмні продукти на чотири основні категорії: 1) електронні словники (ABVYY Lingvo, Cambridge Dictionary, Longman Dictionary, Macmillan English Dictionary for Advanced Learners, Oxford Dictionary, Webster's Dictionary тощо), які дозволяють швидко знаходити слова, знайомитися з особливостями їхнього вживання у певному професійному контексті та за потреби прослухати їхню вимову; 2) електронні перекладачі (Linguee, Magic Goody, Prompt, Reverso Context тощо) для перекладу великого обсягу тексту, який не завжди відповідає всім синтаксичним і стилістичним правилам мови; 3) програми для опанування іноземною мовою, орієнтовані на певний рівень іншомовної підготовки студентів та поетапне тренування в застосуванні різних лексичних і граматичних одиниць; 4) програми для перевірки рівня сформованості іншомовної компетентності, а саме: електронне тестування з IELTS (International English Language Testing System), TOEFL (Test of English as a Foreign Language), TOEIC (Test of English for International Communication) [13, 69].

Значну увагу комп'ютерним програмам під час формування іншомовної компетентності студентів приділяє Н. Гаврилюк. На її думку, до переваг комп'ютерних технологій у навчанні

можна віднести спілкування електронною поштою, створення імітацій аудиторних занять, розроблення навчального електронного портфоліо, організацію дискусій в інтернеті, вебінарів, відеоконференцій, віртуальних консультацій, т'юторіалів та коучингів, проведення офлайн або онлайн лабораторних робіт, практичних занять, лекцій, майстер-класів, освітніх експедицій, наставництва, розробку презентацій, проєктно-аналітичну сесію, роботу з кейсами, самостійну роботу, онлайн стажування або виробничу практику, тренінг, участь у міжнародних проєктах тощо. Отже, із введення електронного навчання зазнали змін форми роботи. Набули широкого впровадження блоги, чати, форуми, аудіо- та відеоконференції, комп'ютерні ігри, ділові ігри, створення й зберігання посилань на навчальні ресурси, спільне проєктування й редагування ресурсів, участь у проєктах мережевих спільнот, інтерактивний переклад, голосування, опитування, прив'язання подій, процесів до координат, комп'ютерний контроль знань, умінь і навичок [2, 123 – 124].

Методологія інтернаціоналізації вищої освіти на заняттях іноземної мови ґрунтується на концепціях мовної полікультурної освіти, взаємозв'язку мови й культури, мультиперспективного навчання, культурних розбіжностей, соціального навчання, теорії самодетермінації, теорії розвивального навчання, положеннях компетентнісного й культурологічного підходів, сучасних підходах до управління освітніми системами, забезпечення якості освіти, врахування особливостей функціонування національних і регіональних освітніх систем, теоретичних аспектах інтернаціоналізації вищої освіти, положеннях розвитку академічної мобільності та полікультурного освітнього простору, білінгвального навчання та викладання іноземних мов, положеннях міжкультурної комунікації, історико-педагогічних дослідженнях інтернаціоналізації освітнього процесу [5].

Варто зазначити, що мовний бар'єр не є проблемою лише у випадку співробітництва країн, які використовують одну й ту саму мову. Відтак, більшу частину міжнародних програм становлять мовні курси. Нині інтернаціоналізація у вищій освіті набирає обертів завдяки зростанню статусу англійської мови як засобу міжнародного спілкування. Європейські країни взяли курс на інтернаціоналізацію, запроваджуючи курси поглибленого вивчення англійської мови в ЗВО для організації міжнародних обмінів студентами й викладачами.

Не викликає сумніву і той факт, що

найголовніша умова міжнародного співробітництва – забезпечення взаєморозуміння шляхом викладання та вивчення спільної мови й надання іноземним студентам освітніх програм мовою, яку вони розуміють. Таке бачення освіти є досить новим і має за мету створення мотиваційного середовища для студентів у процесі вивчення іноземної мови, оскільки перехід системи вищої освіти України до ринкових економічних відносин вимагає від фахової підготовки студентів урахування світових тенденцій розвитку ринку праці, а, отже, й володіння іноземною мовою на високому рівні. Звідси випливає, що головним завданням викладання іноземної мови в контексті інтернаціоналізації є навчити студентів використовувати її як засіб міжкультурного спілкування в усіх видах професійної діяльності.

Якість освіти, міжнародна орієнтація та мобільність слугують головними вимірами та аспектами інтернаціоналізації в українських ЗВО. У цьому контексті освіта включає програми спільного навчання й дослідження, міжнародні майстер-класи, денну й заочну форму навчання англійською мовою, курси іноземних мов. Міжнародна орієнтація базується на співпраці, меморандумах про взаєморозуміння (МПВ), двосторонніх угодах, програмах обміну для студентів та співробітників, подвійних дипломах, електронних мережах. Відповідно якість освіти оцінюють за репутацією (рейтингами), а мобільність визначають за кількістю студентів та співробітників, які приїхали або виїхали на навчання, рівнем дистанційного навчання, кампусів.

Мобільність викладачів і студентів значно стимулюють різноманітні регіональні й державні програми. До найвідоміших відносять ERASMUS COMETT, LINGUA, LEONARDO, COMENIUS, SOCRATES і TEMPUS. Основою всіх освітніх програм Європейського Союзу є сприяння вивченню іноземних мов. Їхню мету вбачають у створенні єдиної європейської моделі вищої освіти. Україна також активно долучається до процесів інтернаціоналізації закладів вищої освіти й удосконалення іншомовної підготовки студентів, визнаючи вагому роль іноземної мови в європейській інтеграції та відкритті нових горизонтів для випускників вітчизняних ЗВО. Грунтовні знання з іноземної мови й глибоке вивчення соціальних, культурних й економічних умов життя та ментальності інших народів дає доступ до багатьох секторів міжнародного ринку праці [6, 210].

Закон “Про вищу освіту”, який Верховна Рада ратифікувала у липні 2014 року, можна коротко

охарактеризувати як умову для реалізації низки реформ, які приведуть українські ЗВО у відповідність до Болонської угоди, спростять бюрократичні процедури, реалізують децентралізацію освіти, нададуть університетам більше контролю, сприятимуть прозорості, розширять студентське самоврядування та визнаватимуть іноземні дипломи про освіту [12].

Хоча Україна приєдналася до Болонського процесу в 2005 року, однак сектор вищої освіти ще досі не досягнув повної відповідності цьому процесу. У контексті цього дослідження варто зазначити, що рух у напрямку ширшої автономії ЗВО, швидше за все, ускладнить реформування сфери викладання англійської мови професійного спрямування та фахових дисциплін англійською мовою на національному рівні. У зв’язку з цим Міністерство освіти і науки України разом із Британською Радою навіть започаткували проект, спрямований на радикальне реформування й розширення навчальної програми з методики викладання англійської мови для майбутніх викладачів на всіх рівнях.

У 2018 році видання Times Higher Education Supplement включив п’ять українських університетів (Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv Polytechnic National University, Kyiv Polytechnic Institute of National Technical University, V.N. Karazin Kharkiv National University) до переліку 1000 найкращих світових ЗВО [14]. Загалом рівень володіння англійською мовою в Україні є низьким. Відповідно до рейтингу Education First English Proficiency Index (EF EPI), у 2018 році Україна посіла 43 місце [10], в 2017 році – 47 місце серед 88 країн [9], які охоплювало дослідження. Цей результат є гіршим за показники 2015 та 2016 років, коли Україна була на 34 та 41 місцях [8]. У рейтингу 32 європейських країн Україна серед останніх (28 позиція) [11].

За шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти Міністерство освіти та науки України встановило вимоги до володіння англійською мовою для всіх університетських викладачів на рівні B2, проте не визначило їхнього рівня іншомовної компетентності. Між тим Міністерство зазнає, що рівень учителів англійської мови після закінчення університету є співвідносним зі шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вважаємо слушними є міркування Р. Болайто та Р. Веста щодо неточності цього зв’язку, оскільки вимоги до іншомовної компетентності вчителів СЗОШ і викладачів ЗВО різняться. Від вчителів, які тільки починають працювати, очікується рівень

іншомовної компетентності 5, що орієнтовно відповідає рівню C2 за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Однак, ці вимоги не висувають університетським викладачам англійської мови, проте цілком виправдано очікують від них принаймні такого самого рівня, як від учителів середніх шкіл [7].

Отже, аналізуючи результати тестування невеликої вибірки викладачів англійської мови із 15 університетів (Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету “Львівська політехніка”, Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Одеського національного університету імені Іллі Мечникова, Донецького національного університету імені Василя Стуса, Національного гірничого університету, Черкаського державного технологічного університету, Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, НТУУ “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, Ужгородського національного університету, Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, Запорізького національного технічного університету, Чернігівського національного технологічного університету), отримані за допомогою тесту Artis, можна стверджувати, що більшість учасників тестування (61%) досягли рівня C, значна частина (39%) не досягли його, а рівень декількох викладачів (4%) оцінено як B1 або A2. Найслабшим умінням серед усіх ЗВО виявилось усне мовлення: тільки 61 (40%) з 153 викладачів, яких оцінювали, досягли рівня C за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, а середні показники 14 із 15 ЗВО не осилили рівня C [7].

На перший погляд, загальний показник 61% учасників із рівнем C видається позитивним, однак він вказує на те, що багато протестованих викладачів (39%) не досягли прохідного рівня C, який вимагається навіть від учителів англійської мови СЗОШ. Швидше за все, цей помітний недолік вплине на якість викладання іноземної мови та процес інтернаціоналізації в ЗВО.

Висновки. На основі проведених досліджень ми дійшли висновку, що розвиток сучасної вищої освіти підпорядковується законам ринкової економіки й потребує постійного поповнення змісту освіти новітніми матеріалами, запровадження інноваційних педагогічних

технологій із високим рівнем інформатизації навчально-виховного процесу, розвитку вищої освіти у контексті європейських освітніх систем. Євроінтеграція відкриває нові горизонти для випускників ЗВО. Знання іноземної мови та ґрунтовне вивчення культурних, соціальних та економічних умов життя, менталітету інших народів та основ ділового етикету дають доступ до багатьох секторів міжнародного ринку праці.

Інтернаціоналізація суспільного життя спонукає студентів вивчати іноземну мову. Вона детермінує соціально-економічний, науково-технічний загальнокультурний прогрес суспільства. Усе це підвищує статус іноземної мови у вищій освіті, адже держава потребує компетентних фахівців із достатнім рівнем знань з іноземної мови, професіоналів, здатних абсорбувати новий та прогресивний досвід, готових до генерування й запровадження оригінальних ідей, а також до активної міжнародної співпраці та формування кращого ставлення до України на світовій арені.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербицька А.В. Інтернаціоналізація як основний напрям розвитку вищої освіти. *Молодий вчений : наук. журн.* 2017. № 11 (51). С. 160–164.
2. Гаврилюк Н.М. Дистанційна освіта як засіб професійної самореалізації студентів вищих навчальних закладів США. *Педагогічні науки : зб. наук. праць Херсонський державний університет.* Херсон, 2018. Вип. LXXXIII, т. 2. С. 121–124.
3. Гришук Ю. Організація навчання іноземних студентів в Україні як чинник інтернаціоналізації вищої освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика : наук.-метод. журн.* Київ, 2016. Вип. 1–2. С. 101–105.
4. Дебич М.А., Сікорська І.М. Обґрунтування інтернаціоналізації вищої освіти в працях зарубіжних науковців. *Innovative solutions in modern science.* 2016. № 1. С. 1–14.
5. Кравець Р. Методологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодь і ринок : щомісячн. наук.-пед. журн.* Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2016. № 9 (140). С. 62–67.
6. Нітенко О.В. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету. *Освітологічний дискурс : електронне наукове фахове видання.* 2015. № 2 (10). С. 205–215.
7. Bolitho R., West R. The Internationalization of Ukrainian Universities: the English Language Dimension. Kyiv: “Steel”, 2017. 124 p.

8. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2016. 44 p.
9. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2017. 48 p.
10. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2018. 52 p.
11. EF English Proficiency Index. URL: <https://www.ef.com/ca/epi/regions/europe/ukraine>. (дата звернення: 08.06.2019).
12. New Law On Higher Education Effectively Brings About Higher Education Reform. URL: <http://www.usubc.org/site/member-news/new-law-on-higher-education>. (дата звернення: 09.06.2019).
13. Tymoshchuk N. Professionally-oriented teaching of a foreign language at the agrarian university. *Молодь і ринок : щомісячн. наук.-пед. журн.* Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2019. № 1 (168). С. 66–70.
14. World University Rankings 2018. URL: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2018/world-ranking#!/page/0/length/-1/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats (дата звернення: 07.06.2019).
4. Debych, M.A. & Sikorska, I.M. (2016). Obgruntuvannya internatsionalizatsii vyshchoi osvity v pratsiakh zarubizhnykh naukovtsiv [Substantiation of internationalization of higher education in the works of foreign scientists]. *Innovative solutions in modern science*. No. 1. pp. 1–14. [in Ukrainian].
5. Kravets, R. (2016). Metodolohiia formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh inozemnoi movy. [Methodology of forming the multicultural competence of future agrarians at foreign language classes]. *Youth and market: monthly scientific-pedagogical journal*. Drohobych: DSPU named after Ivan Franko No. 9 (140). pp. 62–67. [in Ukrainian].
6. Nitenko, O.V. (2015). Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity yak faktor rozvytku universytetu [Internationalization of higher education as a factor of the university development]. *Educological discourse: an electronic scientific edition*. No. 2 (10). pp. 205–215. [in Ukrainian].
7. Bolitho, R. & West, R. (2017). The Internationalization of Ukrainian Universities: the English Language Dimension. Kyiv: "Steel". 124 p. [in English].
8. EF English Proficiency Index. (2016). Toronto: Education First Ltd. 44 p. [in English].
9. EF English Proficiency Index. (2017). Toronto: Education First Ltd. 48 p. [in English].
10. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2018. 52 p. [in English].
11. EF English Proficiency Index. (2019). Available at: <https://www.ef.com/ca/epi/regions/europe/ukraine>. [in English].
12. New Law On Higher Education Effectively Brings About Higher Education Reform. (2019). Available at: <http://www.usubc.org/site/member-news/new-law-on-higher-education>. [in English].
13. Tymoshchuk, N. (2019). Professionally-oriented teaching of a foreign language at the agrarian university. *Youth and market: monthly scientific-pedagogical journal*. Drohobych: DSPU named after Ivan Franko. №1 (168). pp. 66–70. [in English].
14. World University Rankings 2018. (2019). Available at: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2018/world-ranking#!/page/0/length/-1/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats. [in English].

REFERENCES

Стаття надійшла до редакції 19.06.2019

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ У ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ “МОЛОДЬ І РИНОК”

1. Приймаються одноосібні статті (співавтори). Текст обсягом 8 – 12 друкованих сторінок із ілюстраціями (рисуноками, таблицями). У статтях повинно бути чітко і стисло, без зайвих математичних формул, викладено те нове та оригінальне, що досягнуто авторами в їх практичній діяльності. Потрібно уникати повторів, зайвих подробиць та загальновідомих положень, на які можна посилатися, вказуючи відповідний номер у списку літератури, що додається.

2. Електронний варіант статті виконується в редакторі Microsoft Word, причому файл має бути збережений в форматі *.doc. Формат сторінки А4, шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14 кегль. Розмір полів: ліве – 3,0 см; праве – 1,5 см; верхнє – 2,0 см; нижнє – 2,0 см; інтервал – 1,5.

ДО РУКОПISУ ДОДАЮТЬСЯ:

- УДК;
  - анотація українською мовою 500 друкованих знаків, анотація англійською мовою розширена, обсяг 1800-2000 друкованих знаків, до англійської анотації додається в окремому файлі український переклад;
  - ключові слова (українською, англійською мовами), перелік ключових слів від 5 до 10;
  - рисунки, таблиці з підписаними підписами;
  - оформлення списку літератури – за міжнародним бібліографічним стандартом АРА; кількість літературних джерел має складати не менше 5 та не більше 15. Цитувати необхідно як класичні, так і найновіші публікації (останніх 3-5 років) опублікованих у провідних профільних виданнях. У кінці статті подається транслітерований список літератури (references).
  - відомості про автора (авторська карточка: прізвище, ім'я та по-батькові, посада, місце праці, вчений ступінь, наукове звання, адреса (службова, домашня), телефони.
3. До статей додається рекомендація кафедри (відділу) установи, де автор працює, і рецензія доктора чи кандидата наук; для статей докторів та кандидатів наук рецензій не потрібно.
4. Таблиці повинні мати назви та порядковий номер. Одночасне використання таблиць та графіків для пояснення одних і тих же положень не рекомендується.
5. Статті підписуються всіма авторами із зазначенням домашньої адреси, номерів домашнього та службового телефонів автора, який буде листуватися з редакцією з приводу цієї статті.

Редколегія відхиляє статті з порушенням цих вимог:

Відповідно до вимог Агестаційної колегії МОН України до фахових видань та публікацій необхідно дотримуватися таких елементів написання статей: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями, аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формування мети статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Сфера розповсюдження та категорія читачів:

- загальнодержавна, зарубіжна;
- викладачі університетів, ЗВО всіх рівнів акредитації, студенти, аспіранти, науковці, фахівці освітньої діяльності, які підвищують свої професійні компетенції в галузі освіти та педагогічних наук.

Програмні цілі (основні принципи) або тематична спрямованість:

Ознайомлення із питаннями наукових досліджень із загальної педагогіки, історії педагогіки, теорії та методики навчання, корекційної педагогіки, теорії та методики професійної освіти, соціальної педагогіки, теорії та методики управління освітою, теорії та методики виховання, дошкільної педагогіки, інформаційно-комунікаційних технологій в освіті та науці.

Комп'ютерний набір та верстка

Іван Василиків, к.пед.н., член Національної спілки журналістів України